

- Mazaraki, A., and Volosovych, S. "FinTech u systemi sus-pilnykh transformatsii" [FinTech in the System of Social Transformations]. *Visnyk KNTEU*. 2018. <http://visnik.knute.edu.ua/files/2018/02/2.pdf>
- Nikiforov, P., Babukh, I., and Kinashchuk, S. "FinTech as a driver for today's financial market transformations: the Ukrainian context". *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 51 (2020): 189-194.
DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.51-30>
- Pochenchuk, H. M. "Finansovi tekhnolohii: rozvytok i rehuliuвання" [Financial Technologies: Development and Regulation]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. <https://docplayer.net/81883326-Finansovitehnologiyi-rozvitok-i-regulyuvannya.html>
- Radziievska, S. "Hlobalna kryza, finansializatsiia i tekhnolohichni rozvytok" [Global Crisis, Financialization and Technological Development]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. 2016. <https://core.ac.uk/download/pdf/78513562.pdf>
- Sheng, T. "The effect of fintech on banks' credit provision to SMEs: Evidence from China". *Finance Research Letters*, art. 101558 (2020).
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101558>
- Stoiko, O. Ya. "Stanovlennia ta rozvytok fintekh-biznesu v Ukraini" [Formation and Development of Fintech Business in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 2 (2020): 384-392.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-384-392>
- Stoiko, O.Ya. "Perspektyvy rozvytku fintekh- i bankivskoho biznesu v Ukraini" [Prospects for the Development of Fintech and Banking in Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2020): 356-364.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-356-364>
- "The State of FinTech". London : PwC, 2017. <https://www.pwc.com/sg/en/publications/assets/fintech-startupbootcamp-stateof-fintech-2017.pdf>
- Wang, Y., and Sui, X. "Can fintech improve the efficiency of commercial banks? - An analysis based on big data". *Research in International Business and Finance*, vol. 63 (October 3, 2020).
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2020.101338>
- Yeshchenko, P., and Samko, N. *Finansializatsiia u vodorivertii hlobalnoi ekonomiky* [Financialization in the Vortex of the Global Economy]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2016.

УДК 336.71
JEL: E51; G21

ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

©2020 ПОГОРЕЛЕНКО Н. П., ЮРЧЕНКО А. Ю.

УДК 336.71
JEL: E51; G21

Погореленко Н. П., Юрченко А. Ю. Оцінка процесів управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк»

Мета статті – розглянути стан і структуру кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», а також оцінити процеси управління кредитним портфелем банку через розрахунок коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем. Аналізуючи фінансові показники, розглянуто та досліджено стан банківського кредитування в сучасних умовах національної економіки України. Узагальнено причини зменшення питомої ваги кредитного портфеля у структурі ВВП за досліджуваній період. Проаналізовано основоположні засади управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» відповідно до «Положення про кредитну політику». У результаті дослідження проведено аналіз основних аналітичних показників управління кредитним портфелем, визначено структуру кредитного портфеля та структуру кредитної якості портфеля банку протягом 2016–2019 рр. На основі аналітичних даних здійснено розрахунок коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем банку. Розглянуто актуальні проблеми, які впливають на процес управління кредитним портфелем банку. Розраховано показники ефективності управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» за 2016–2019 рр. Визначено, що ключовими викликами як для досліджуваного банку, так і для банківського сектора загалом залишається висока частка непрацюючих кредитів. Рішучі дії керівництва АТ КБ «ПриватБанк» допоможуть покращити структуру кредитного портфеля та зменшити обсяг проблемної заборгованості банку. Шляхи вирішення проблем удосконалення та підвищення якості кредитної діяльності банку залишаються перспективами для подальших досліджень.

Ключові слова: кредитний портфель, проблемні кредити, управління кредитним портфелем, коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем.

DOI:

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 14.

Погореленко Наталія Петрівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри банківського бізнесу та фінансових технологій, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: rogorelenko.n.p@gmail.com

Юрченко Алла Юрївна – магістрант, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: yurchenko-98@ukr.net

UDC 336.71
JEL: E51; G21

Pohorelenko N. P., Yurchenko A. Yu. Evaluating the Processes of Management of Credit Portfolio of JSC CB «PrivatBank»

The article is aimed at studying the status and structure of the credit portfolio of JSC CB «PrivatBank», also evaluating the processes of management of the bank's credit portfolio through the computation of the coefficient of credit portfolio management efficiency. While analyzing financial indicators, a consideration and a research of the status of bank lending in modern conditions of the national economy of Ukraine were carried out. The reasons for reducing the proportion of the credit portfolio in the GDP structure during the research period are summarized. The fundamental principles of the credit portfolio management of JSC CB «PrivatBank» were analyzed in accordance with the «Regulation on credit policy». As a result of the research, the analysis of the main analytical indicators of credit portfolio management was accomplished, the structure of the credit portfolio and the structure of the bank's portfolio credit quality during 2016–2019 were determined. On the basis of analytical data, the coefficient of efficiency of management of the bank's credit portfolio was computed. Actual problems affecting the process of management of the bank's credit portfolio were considered. The indicators of the efficiency of credit portfolio management of JSC CB «PrivatBank» for 2016–2019 are computed. It is determined that the key challenges for both the researched bank in particular and the banking sector in general remain a high proportion of non-performing loans. Decisive actions on the part of the management of JSC CB «PrivatBank» will help to improve the structure of the credit portfolio and reduce the amount of troubled debts of the bank. Ways to solve problems of improvement and enhancing the quality of credit activity of the bank are prospects for further research.

Keywords: credit portfolio, troubled loans, credit portfolio management, credit portfolio management efficiency coefficient.

Fig.: 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 14.

Pohorelenko Natalia P. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Banking and Financial Technologies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: pogorelenko.n.p@gmail.com

Yurchenko Alla Yu. – Graduate Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: yurchenko-98@ukr.net

Діяльність банків як основних посередників у взаємовідносинах між різними суб'єктами ринкової економіки є невід'ємною складовою ефективного функціонування економіки протягом багатьох років. Для банківських установ на сьогодні важливо ефективно здійснювати контроль та управління кредитною діяльністю банку, а саме – оцінку кредитного портфеля, адже кредитна діяльність приносить основні прибутки банківській установі.

Найгострішою проблемою у функціонуванні банківської системи є зростання проблемної заборгованості у кредитному портфелі банку. Важливо вчасно виявити рівень цієї заборгованості, адже проблемні кредити починають створювати загрозу для банку, потребують значних резервів для страхування можливих втрат у майбутньому та можуть потрапити до категорії безнадійної заборгованості. Тому забезпечення ефективного управління кредитним портфелем банку для зростання банківського кредитування провідних галузей актуалізує питання підвищення результативності управління кредитною діяльністю банків.

Питання сутності, особливостей управління та аналізу ефективності кредитної діяльності банківських установ є об'єктом дослідження багатьох науковців, зокрема таких, як: Бондаренко Л. А. [6], Волкова Н. І. [2], Зверук Л. А. [4], Зінченко О. А.

[6], Карпчук Л. А. [7], Лисенко Т. С. [4], Макаренко Ю. П. [8], Примостка Л. О. [11], Семенча І. Є. [12] та ін. Їхні наукові праці є вагомим внеском у розвиток теоретичних і практичних аспектів управління кредитною діяльністю банків, але структурні перетворення, які відбуваються останнім часом у розвитку банківської системи України, вимагають від банків швидкої реакції для вироблення адекватних управлінських рішень, здатних нівелювати відповідні зовнішні та внутрішні впливи та максимізувати ефективність кредитної діяльності банку.

Метою статті є дослідження стану та структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», а також оцінка ефективності управління кредитним портфелем банку через розрахунок коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем.

Найважливішим видом діяльності банківської установи є кредитування, адже безпосередньо від результатів кредитування клієнтів буде залежати стійкий фінансовий стан і прибутковість банку. Крім того, банківські кредити відіграють важливе значення у фінансуванні галузей економіки, перерозподіляючи ресурси тих компаній, де спостерігається їх надлишок, задовольняючи цим потреби інших у додаткових ресурсах. Кредитна діяльність бан-

ків приносить значний дохід, тому управління процесом кредитування має важливе значення, адже всі банки більшою або меншою мірою стикаються з проблемами неповернення кредитів.

Ефективна політика управління кредитним портфелем урівноважує і знижує ризик всього портфеля шляхом контролю ризиків, властивих певним ринкам, клієнтам, позичковим інструментам, тому особливого значення в системі банківського менеджменту набуває оцінка процесів управління кредитним портфелем банку.

Комплекс дій і заходів у сфері розробки та реалізації кредитної політики, організації кредитного процесу на основі безпосереднього впливу на кредитний портфель формує систему управління кредитною діяльністю банку, яка є важливою складовою банківського менеджменту, оскільки націлена на ефективне розміщення наявних ресурсів у кредити при дотриманні оптимального рівня кредитного ризику та бажаного рівня прибутковості від позичкових операцій, що в підсумку забезпечує фінансову стійкість банку.

Виходячи з цього кожен банк повинен регулярно здійснювати оцінку процесів управління кредитним портфелем і вживати відповідні заходи щодо зміни його структури з метою мінімізації можливих втрат від невиконання кредитних зобов'язань клієнтами.

Для формування ефективної кредитної політики необхідно враховувати сучасні умови

функціонування банківських установ. Станом на кінець 2019 р. банківський сектор України має рекордні фінансові показники. Банки високоприбуткові, рентабельність капіталу сектора є найвищою. У 2019 р. відрахування до резервів найнижчі за більш як десятиріччя. Макроекономічні умови сприятливі, боргове навантаження реального сектора прийнятне, доходи домогосподарств стрімко зростають, що сприяє низькій вартості кредитного ризику, який за подібних обставин зберігатиметься роками [5, с. 4].

Розглянемо динаміку зміни кредитного портфеля банківського сектора України за 2014–2019 рр. у напрямку кредитного забезпечення підприємницької діяльності (рис. 1). Як бачимо, питома вага кредитного портфеля у ВВП за досліджуваний період з кожним роком зменшується. За підсумками 2019 р. вона складає лише 28,12%, що є непрямом ознакою зменшення кредитних вкладень у фінансування галузей економіки, як наслідок – послаблення кредитування робить неможливим стимулювання економічного зростання.

Однією з причин спаду відношення кредитів до ВВП протягом досліджуваного періоду є стрімке зростання доходів, що свідчить про низьку середню закредитованість населення та значний потенціал відновлення кредитування. Досвід інших країн демонструє, що фактором відновлення кредитування в довгостроковому періоді є іпотека, проте обсяги іпотечного кре-

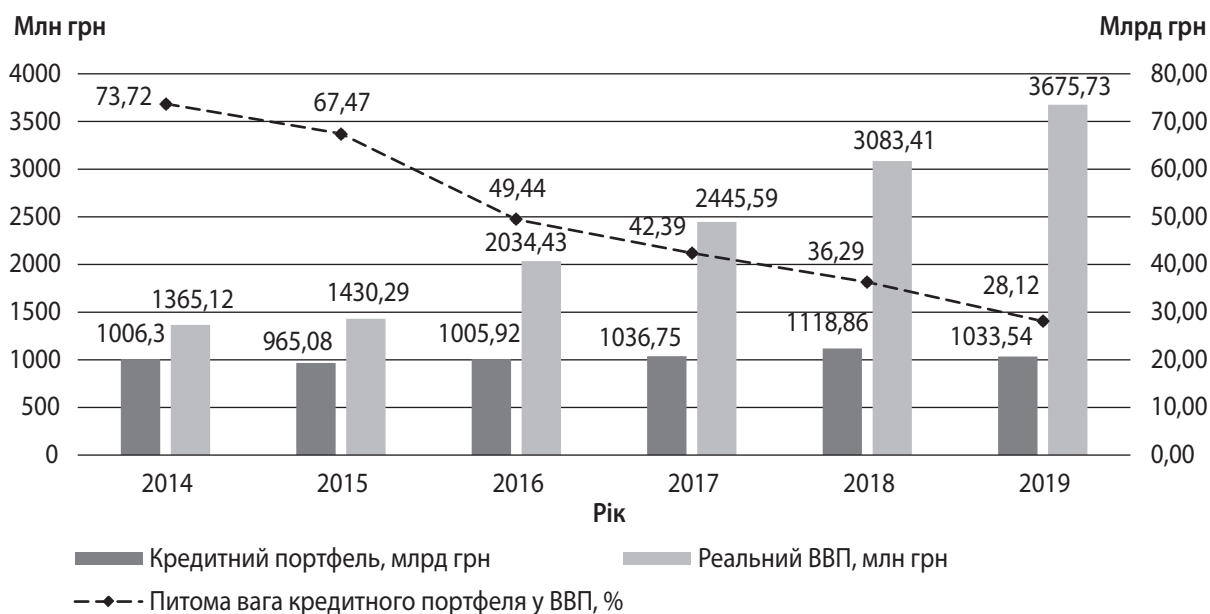

Рис. 1. Співвідношення кредитного портфеля банківських установ України до ВВП за 2014–2019 рр.

Джерело: побудовано за даними [1; 3].

дитування в Україні залишаються нематеріальними [5, с. 23].

Однією зі складових процесу управління кредитною діяльністю є розробка та реалізація кредитної політики, від якої значно залежить успішне функціонування банку, адже саме кредитна політика визначає стандарти, параметри та процедури, якими керуються банківські працівники в діяльності з надання, оформлення кредитів і управління ними. Важливе значення відіграє оформлення кредитної політики в документарному вигляді як нормативної основи для забезпечення її практичної реалізації на рівні кожного банку. Отже, як нормативний документ кредитна політика банку найчастіше представлена у вигляді положення.

Лідером споживчого кредитування в Україні сьогодні виступає АТ КБ «ПриватБанк», який розробляє власну кредитну політику та застосовує доволі ефективні механізми її практичної реалізації.

Так, АТ КБ «ПриватБанк» розробив «Положення про кредитну політику» з метою контролю ризиків, що виникають у процесі розміщення кредитних ресурсів [9, с. 3], яке визначає завдання, функції, принципи та стандарти кредитної діяльності, відповідальність і повноваження працівників банку на кожному етапі кредитного процесу та забезпечує комплексний підхід до управління ризиками, що в підсумку гарантує найбільш раціональне використання ресурсів банку.

Положенням встановлено, що основною метою управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» є досягнення запланованого рівня прибутку, що, передусім, спрямоване на залучення нових клієнтів, максимальну реалізацію потенціалу відносин з кожним існуючим клієнтом, а також отримання доходів, адекватних прийнятим ризикам.

Одним із напрямків управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» є стабілізація портфеля шляхом диверсифікації ризиків, що формує подвійний підхід до його управління [9, с. 22], а саме:

- ✦ управління на рівні окремої операції, враховуючи пов'язаний з нею ризик;
- ✦ управління загальними характеристиками кредитного портфеля з метою уникнення ризику концентрацій шляхом використання обмежень окремих сегментів.

Отже, «Положення про кредитну політику» АТ КБ «ПриватБанк» забезпечує основу практичної реалізації ефективної політики кредитування банку, регламентує кредитну діяльність і визначає основні аспекти аналізу управління кредитним портфелем.

Проведемо оцінку процесу управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк», для чого розглянемо його структуру за 2016–2019 рр. (табл. 1).

Дані табл. 1 свідчать про те, що за період 2016–2019 рр. у загальній структурі активів банку найбільшу частку займає категорія «Кредити, що управляються як окремий портфель». Вона включає в себе непрацюючі кредити, які були видані до 19 грудня 2016 р., тобто до переходу банку в державну власність. Станом на 30.09.2019 р. його частка складає 73,99%, що на 19,11% менше порівняно з 2016 рр., поступово банк повинен вивільнитися від даних активів і реструктурувати їх, адже фактично ця стаття збільшує кредитне навантаження, не збільшуючи доходів банку. Частка цього портфеля в загальній структурі активів має тенденцію до скорочення, адже банк продовжує нарощувати кредитування юридичних і фізичних осіб, частки якого зросли відповідно з 1,29% і 15,20% станом на 2016 р. до 2,33% і 23,72% станом на 2019 р., що свідчить про покращення структури кредитного портфеля банку внаслідок використання ефективних інструментів управління кредитною діяльністю.

Не менш важливою в оцінці кредитного портфеля досліджуваного банку є оцінка його якості (табл. 2), адже саме вона визначає обсяги резервів під кредитні ризики, вибір методів управління кредитним портфелем для подальшої розробки та впровадження необхідних заходів з підвищення його якості.

Відповідно до даних, наведених у табл. 2, для банку характерна активізація кредитування та зростання суми непрострочених і незнецінених кредитів, що на 2019 р. складає 18,46% від загальної суми кредитів (на 2016 р. – 8,81%) і має показник 54 486 млн грн (на 2016 р. – 20 075 млн грн). Проте в загальній структурі кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» переважає частка знецінених кредитів, що склала 90,6% у 2016 р., потім з кожним роком частка скорочувалася, але лише за рахунок видачі нових кредитів, а не скорочення знецінених, і на 30.09.2019 р. їх частка склала 81,05%. Але номінально сума знецінених кредитів

Таблиця 1

Структура кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за 2016–2019 рр.

Найменування статті, млн грн	Рік				Структура, %			
	31.12.2016	21.12.2017	31.12.2018	30.09.2019	31.12.2016	21.12.2017	31.12.2018	30.09.2019
Кошти в інших банках	2410	4516	0	5080	1,17	1,77	0,00	1,79
Кредити, що управляються як окремий портфель	191139	185575	212795	210423	93,16	72,83	76,53	73,99
Кредити та заборгованість юридичних осіб	2639	3479	5648	6639	1,29	1,37	2,03	2,33
Кредити та заборгованість фізичних осіб	31181	43661	63434	67456	15,20	17,14	22,81	23,72
Усього активів	205183	254805	278048	284386	100	100	100	100

Джерело: побудовано за даними [3; 13, с. 23; 14].

Таблиця 2

Структура якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за 2016–2019 рр.

Найменування статті, млн грн	Рік				Структура, %			
	31.12.2016	21.12.2017	31.12.2018	30.09.2019	31.12.2016	21.12.2017	31.12.2018	30.09.2019
Непрострочені та не знецінені кредити	20075	32586	45761	54486	8,81	13,74	15,69	18,46
Прострочені, але не знецінені кредити	1350	1725	1562	1448	0,59	0,73	0,54	0,49
Знецінені кредити	206499	202870	244417	239197	90,60	85,53	83,78	81,05
Усього кредитів	227924	237181	291740	295131	100	100	100	100

Джерело: побудовано за даними [3; 13, с. 23].

за рахунок переоцінок, здійснених банком, зростає з 206 499 млн грн у 2016 р. до 244 417 млн грн у 2018 р. і станом на 30.09.2019 р. складала 239 197 млн грн. Отже, частка проблемних кредитів залишається високою, боржники, які отримали кредити в банку безпосередньо перед його націоналізацією у 2016 р., кредити банку досі не повертають, що погіршує якість кредитного портфеля.

Така тенденція присутня і загалом у банківському секторі України [5]. При цьому відмітимо, що частка непрацюючих кредитів усе ще залишається високою, а скорочення відбувається вкрай низькими темпами. Це зумовлює необхідність «очищення» балансів, для чого Національний банк України ухвалив «По-

ложення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України» від 18.07.2019 р. [10]. Ключова теза Положення: фінустанови до осені 2020 р. зобов'язані імплементувати нові вимоги щодо розроблення та запровадження процесів управління непрацюючими активами, стратегії управління проблемними активами, контролю та звітування щодо виконання стратегії управління проблемними активами. Це сприятиме очищенню «поганих» портфелів шляхом реструктуризації, продажу чи списання непрацюючих кредитів [5, с. 41], що, в кінцевому підсумку, підвищить якість не тільки кредитного портфеля, а й балансів банків загалом.

Розробка стратегії управління проблемними активами відповідно до Положення [10]

сприятиме підвищенню ефективності управління кредитним портфелем кожної банківської установи, зокрема й АТ КБ «ПриватБанк». Основним завданням при проведенні оцінки процесів управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» є виявлення того, чи забезпечує поточна діяльність з кредитування максимально можливу дохідність при мінімальному рівні ризику, що зумовлює необхідність розрахунку коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем банку (табл. 3). Значення цього показника дає можливість зробити остаточні висновки щодо стану досліджуваного процесу: чим вищим є його значення, тим вищою є ефективність управління кредитним портфелем банку.

потребує вдосконалення політики управління кредитними ризиками. Велика кількість прострочених кредитів, що обліковуються в категорії «Кредити, що управляються як окремий портфель», призводить до: втрати довіри до банку з боку вкладників і акціонерів; зниження споживчих настроїв клієнтів у кредитуванні; виникнення проблем з платоспроможністю та ліквідністю; погіршення репутації банку. Крім того, банк несе додаткові витрати, пов'язані з вимогами щодо повернення кредиту, частина активів банку перебуває у формі непродуктивних.

Тому для моніторингу ефективності управління кредитним портфелем рекомендовано встановити внутрішнє граничне значення кое-

Таблиця 3

Розрахунок коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» за 2016–2019 рр.

Показник	Дата			
	31.12.2016	21.12.2017	31.12.2018	30.09.2019
Дохідність кредитного портфеля (ДКП), %	13,76	10,32	10,54	8,53
Облікова ставка НБУ, %	14	14,5	18	16,5
Ризик кредитного портфеля (РКП), %	80,88	83,84	82,88	80,20
Коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем (ЕУКП)	-0,003	-0,050	-0,090	-0,099

Джерело: розраховано за даними [3; 13].

Отже, за даними табл. 3, коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем банку у 2016–2019 рр. знаходився в межах від -0,099 до -0,003. За аналізований період спостерігалася стійка тенденція до зниження коефіцієнта ефективності, що спричинено, передусім, недостатньою дохідністю кредитного портфеля банку. Крім того, на показник коефіцієнта ЕУКП значно вплинув високий показник ризику кредитного портфеля через значні відрахування до резервів банку. Від'ємне значення показника можна пояснити зростанням облікової ставки НБУ, яка, своєю чергою, призводить до зростання вартості кредитних ресурсів [7, с. 24]. Значне збільшення резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями зумовлює погіршення якості кредитного портфеля, що супроводжується зростанням проблемної заборгованості за кредитами.

Таким чином, значення коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем говорить про низьку ефективність управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк». Банк

фіцієнта ефективності управління кредитним портфелем, нижче за яке видача кредиту вживатиметься недоцільною, що дозволить формувати оптимальний з погляду співвідношення доходу та ризику кредитний портфель. Це уможливить активізацію ролі кредитного портфеля в системі фінансового менеджменту банку та банківської системи загалом.

ВИСНОВКИ

Аналіз стану кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» підтверджує його низьку якість: більшу частину кредитного портфеля складають непрацюючі проблемні кредити, які були видані до його націоналізації, частка їх дотепер залишається досить високою, що негативно впливає на кредитний портфель. Розрахований коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем засвідчує пряму залежність між рівнем проблемних кредитів у банку та ефективністю управління ними, що й засвідчили розрахунки показника. Це зумовлює розробку нових напрямків кредитної політики, що буде спрямована на зменшення

ризиків кредитного портфеля та збільшення його дохідності.

Керівництву банку необхідно вжити відповідні заходи в зміні структури кредитного портфеля з метою забезпечення погашення позик і підвищення ефективності кредитних операцій банку. Дієвим засобом підвищення ефективності кредитних операцій є впровадження організаційної структури кредитного процесу, що заснована на розмежуванні функцій між працівниками банків, супроводженні кредитних проектів та їх обліку між окремими структурними підрозділами. Це суттєво вдосконалить систему внутрішнього контролю за всіма притаманними кредитним операціям ризиками, що, своєю чергою, дасть можливість знизити їх рівень. Крім того, для подальшого виявлення нових резервів збільшення кредитування або потенційних проблем, які можуть призвести до негативних наслідків, банку необхідна якісна оцінка своєї ринкової позиції. Тому вдосконалення та підвищення якості оцінки кредитної діяльності банку вбачається одним із основних чинників диверсифікації банківської діяльності та підвищення якості кредитних операцій. Наслідком цього неминуче стане покращення структури кредитного портфеля та зменшення обсягу проблемної заборгованості. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2020 / Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2020/>
2. Волкова Н. І., Кункель А. О. Тенденції та особливості кредитної діяльності вітчизняних банків на сучасному етапі розвитку економіки. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1. С. 52–63.
3. Дані наглядної статистики / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/>
4. Зверук Л. А., Лисенко Т. С. Управління кредитною діяльністю банківських установ: сутність, практика, напрями вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 349–357. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-349_357.pdf
5. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2019 року / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2019-roku>
6. Зінченко О. А., Бондаренко Л. А. ПриватБанк на кредитному ринку України. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.4

7. Карпчук Л. А. Оцінка механізму управління кредитним портфелем комерційних банків України в сучасних умовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2016. № 3. С. 21–26. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/5583/1/6.pdf>
8. Макаренко Ю. П., Самойлова Д. О. Теоретичні аспекти управління кредитним портфелем банківської установи. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 87–91. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.6.87
9. Положення про кредитну політику АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://static.privatbank.ua/files/Regulation_on_credit_policy_190617.pdf
10. Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України» від 18 липня 2019 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#Text>
11. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник. 3-тє вид., допов. і перероб. Київ: КНЕУ, 2012. 338 с.
12. Семенча І. Є. Ефективне управління кредитною діяльністю банку: системний погляд професійного менеджера. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 34. С. 291–297. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct34-42>
13. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
14. Фінансові результати ПриватБанку / Міністерство фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/company/privatbank>

REFERENCES

- “Dani nahliadovoi statystyky” [Data from Supervisory Statistics]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/>
- “Finansova zvitnist AT KB «Privatbank»” [Financial Statements of JSC CB “Privatbank”]. <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
- “Finansovi rezultaty Pryvatbanku” [Financial Results of Privatbank]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://minfin.com.ua/company/privatbank>
- Karpchuk, L. A. “Otsinka mekhanizmu upravlinnia kredytnym portfelem komertsiiynykh bankiv Ukrainy v suchasnykh umovakh” [Evaluation of the Credit Portfolio Management Mechanism of Commercial Banks in Ukraine in Modern Conditions]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademii»*. Serii «Ekonomika». 2016. <https://eprints.oa.edu.ua/5583/1/6.pdf>
- [Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#Text>
- Makarenko, Yu. P., and Samoilova, D. O. “Teoretychni aspekty upravlinnia kredytnym portfelem bankivskoi ustanovy” [Theoretical Aspects of Credit Portfolio Management of a Banking Institution]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2020): 87-91. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.6.87

- "Polozhennia pro kredytnu polityku AT KB «Pryvatbank»" [Regulations on the Credit Policy of JSC CB "Privatbank"]. https://static.privatbank.ua/files/Regulation_on_credit_policy_190617.pdf
- Prymostka, L. O. Finansovyi menedzhment u banku [Financial Management in the Bank]. Kyiv: KNEU, 2012.
- Semencha, I. Ye. "Efektyvne upravlinnia kredytnoiu diialnistiu banku: systemnyi pohliad profesiinoho menedzhera" [Effective Credit Activity Management in the Bank: A Systemic View of a Professional Manager]. *Infrastruktura rynku*, no. 34 (2019): 291-297. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct34-42>
- "Valovyi vnutrishnii produkt (VVP) v Ukraini 2020" [Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine 2020]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2020/>
- Volkova, N. I., and Kunkel, A. O. "Tendentsii ta osoblyvosti kredytnoi diialnosti vitchyznianskykh bankiv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky" [Trends

- and Peculiarities of Credit Activities of National Banks at the Present Stage of Economic Development]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 1 (2018): 52-63.
- "Zvit pro finansovu stabilnist. Hruden 2019 roku" [Financial Stability Report. December 2019]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2019-roku>
- Zinchenko, O. A., and Bondarenko, L. A. "Pryvatbank na kredytnomu rynku Ukrainy" [Privatbank in the Credit Market of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 9 (2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.4
- Zveruk, L. A., and Lysenko, T. S. "Upravlinnia kredytnoi diialnistiu bankivskykh ustanov: sutnist, praktyka, napriamy vdoshkonalennia" [Management of Credit Activity of Banking Institutions: Essence, Practice, Directions of Improvement]. *Biznes Inform*. 2019. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-349_357.pdf

УДК 336.22
JEL: H20; H21; H71

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

©2020 ГНАТІВ В. А., ЗАМАСЛО О. Т.

УДК 336.22
JEL: H20; H21; H71

Гнатів В. А., Замасло О. Т. Аналіз ефективності місцевого оподаткування в Україні

Одним із ключових факторів, від якого залежить ефективне функціонування всієї національної економіки, є організація державної системи оподаткування. У сучасних умовах достатній обсяг доходів місцевих бюджетів потрібен для задоволення суспільних потреб населення, вирішення проблем локального характеру на адміністративно-територіальному рівні. Для успішного соціального та економічного розвитку територій необхідна наявність обґрунтованої суми коштів у бюджеті, а також план ефективного використання цих коштів. У результаті дослідження виділено сутність місцевих податків та їхню ефективність. Зазначено, що Податковий кодекс є передумовою виконання завдань податкової реформи та кроком на шляху до створення більш досконалої системи оподаткування. Проаналізовано сучасний стан дохідної бази бюджетів в Україні, динаміку надходжень податків і зборів у доходах бюджету впродовж 2014–2019 рр.; визначено роль місцевих податків у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів. Узагальнено результати процесу фінансової децентралізації в Україні, зокрема збільшення повноважень, які можуть передаватися на місцевий рівень з метою підвищення самостійності місцевих бюджетів та вдосконалення міжбюджетних відносин. Досліджено механізм бюджетного вирівнювання, який замінив формулу розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів. Обґрунтовано необхідність подальшого реформування місцевого оподаткування із урахуванням конкурентних переваг та інтересів кожного окремого регіону, оптимізації, розширення бази місцевого оподаткування та права органів місцевої влади щодо встановлення та стягнення місцевих податків та зборів з метою уникнення проблем формування дохідної бази місцевих бюджетів України.

Ключові слова: місцеві податки та збори, децентралізація, доходи місцевих бюджетів, місцеве оподаткування, індекс території.

DOI:

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 13.

Гнатів Вікторія Андріївна – студентка, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: victoriahnativ7@gmail.com

Замасло Ольга Теодорівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: olga_zamaslo@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7128-8425>

ResearcherID: <https://www.researcherid.com/S-4632-2019>